

Hvad er projektpædagogik, og hvordan kan vi bruge den i brugerundervisningen?

– erfaringer fra Aalborg Universitetsbiblioteks undervisning på TekNat-basis

Af Lene Kristensen Hove

Ved Aalborg Universitet er projektpædagogik blevet en almindelig undervisningsform, og det stiller nogle krav til bibliotekets brugerundervisning, som nu er målrettet i forhold til de studerendes projekter.

Lene Kristensen Hove
Bibliotekar
Aalborg Universitetsbibliotek
lkh@aub.auc.dk

Projektpædagogik

Projektpædagogik eller problembaseret læring (PBL), som det også kaldes, er efterhånden blevet meget almindelig i uddannelsesinstitutionerne siden dens start i Danmark i begyndelsen af 70'erne på Aalborg og Roskilde Universitet. Dengang var projektpædagogikken kontroversiel, idet den gjorde op med den traditionelle undervisningsform. I den traditionelle undervisningsform er den studerende en passiv modtager, som ikke skal bruge den viden, han eller hun får, i praksis. Projektpædagogikken derimod forudsætter, at den studerende er aktiv deltager i undervisningen og selv tager ansvar for egen læring gennem arbejde med konkrete problemstillinger. I dag er det ikke længere kontroversielt, men derimod så udbredt, at det måske er blevet til den mest konventionelle undervisningsform på mange videregående uddannelser. Begrebet indlæring er da også ved at glide ud af sproget i undervisningssammenhæng til fordel for begrebet læring. Forskellen på læring og indlæring er helt enkelt den, at man ved indlæring er passiv modtager af undervisning, og man ved læring selv er aktiv og reflekterende i læreprocessen.

Formålet med projektpædagogikken er at bringe de studerende i situationer, hvor de er nødt til at tilegne sig faglige kompetencer for at kunne løse de problemer, som de bliver stillet overfor. Det bærende princip er en tro på, at studerende bedre kan huske det, de lærer, når de selv har opsøgt deres

viden i et konkret projektføreløb. Man tror også på, at studerende er mere motiverede for at lære, hvis det sker i den meningsfulde sammenhæng, som et projektføreløb er. Der ligger ligeledes implicit i projektpædagogikken en form for læring for livet. En erkendelse af, at man aldrig er færdiguddannet, men at verden forandrer sig, og dermed bliver personer, der selvstændigt kan tilegne sig ny viden og nye færdigheder, uvurderlige.

Aalborg Universitet har haft megen succes med denne form for pædagogik, idet kandidater herfra er efterspurgt i erhvervslivet. Dette skyldes sandsynligvis også andre fordele ud over det faglige. Blandt andet at de studerende gennem projektarbejde opnår samarbejds- og projektarbejds kvalifikationer. Studerende, der har arbejdet på denne måde, er bedre i stand til at omsætte teori til praktisk handling. De har lært at sætte sig ind i nye områder og udvikle problemløsningsmetoder, som kan anvendes i mange situationer. Intet nyt er skræmmende. Alt sammen kompetencer, som i høj grad behøves på arbejdsmarkedet.

Projektpædagogikken henter sit teoretiske fundament blandt andet i erfaringspædagogikken. John Dewey (1859-1952), ophavsmanden til denne retning inden for pædagogikken, siger blandt andet, at

Før fyldte Google næsten hele verdensbilledet. Nu er AUB i langt højere grad blevet en del af verdensbilledet

studerende skal deltage i meningsfulde og relevante aktiviteter, som gør det muligt for dem i praksis at anvende de begreber, de står overfor at skulle lære. Det berømte slagord "learning by doing" er Deweys fortjeneste. Deweys pædagogik er en problemløsningsmetode, hvor teoretisk indlæring er forbundet med anvendelsen i konkrete, praktiske situationer. Viden, kendskab eller indsigt er ikke et isoleret fænomen, som en person kan meddele en anden person. Viden er noget, der skal erfares af den enkelte gennem aktivt at arbejde med problemstillinger. Erfaringerne tager vi med os og anvender som grundlag for problemløsning i andre og lignende situationer. Vygotskis (1896-1934) virksomhedsteori er inde på de samme principper, nemlig at det er ved aktiv virksomhed, at vi tilegner os viden og erfaringer. Luhmann (1927-1998) påpeger ligeledes i sin systemteori, at overføring af viden fra et system (person) til et andet system er ganske umuligt. Viden bliver kun til ved en indre refleksionsproces, som naturligvis sagtens kan være igangsat af ydre omstændigheder som for eksempel undervisning. Viden er individets personlige konstruktion af sin opfattelse af omverdenen. Her

»AUB – deltagerprocent på firs«

er det igen lagt op til systemet (personen) selv at skabe en øget forståelse af omverdenens kompleksitet. Kort sagt: om der foregår en læreproces.

For at kalde undervisningsmetoden projektpædagogik, skal nogle principper være opfyldt:

1. Problem. Der skal være et problem, som danner grundlaget for læreprocessen.

2. Erfaringslæring. De studerende tager udgangspunkt i det, de ved i forvejen, og det, der har deres interesse. Dette er med til at øge motivationen og skabe mening.

3. Aktivitet. Det forudsætter aktivitet på flere områder fra de studerendes side, hvis de skal udarbejde projektet.

4. Tværfaglighed. De studerende skal tænke tværfagligt, idet de bliver placeret i problemer eller situationer, som skal behandles, i modsætning til traditionel undervisning, hvor man kun forholder sig til specifikke mål inden for faget.

5. Gruppebaseret læring. De studerende skal få tingene til at fungere i gruppen. Derved opnår de studerende personlige kompetencer med hensyn til at kunne håndtere samarbejdsprocessen.

6. Eksemplaritet. Dette er et helt centralt princip i projektpædagogikken, idet de teorier, metoder og viden, som de studerende opnår ved arbejdet med det konkrete projekt, skal kunne overføres til andre områder.

Efter denne gennemgang af nogle af læringsteoriene bag projektpædagogikken vil jeg blot konstatere, at således er ideerne og principperne, og på baggrund af disse teorier er undervisningen mere eller mindre lagt op på moderinstitutionen.

Så er udfordringen at få vores bidrag til at passe ind i den store sammenhæng.

Erfaringer fra Aalborg Universitetsbibliotek

Det er klart, at projektpædagogik stiller store krav til de studerende om selvstændigt at løse de opgaver, de bliver stillet overfor og dermed også til indhentning af relevant litteratur. Kompetencer inden for litteratur- og informationssøgning er vital, hvis man skal begå sig på sit studium og på arbejdsmarkedet bagefter. Men man skal ikke af den grund forfalde til at tro, at undervisning i informationssøgning er det vigtigste i de studerendes liv. Det er det ikke! Det er en hjælpedisciplin, som kan gøre nogle andre områder mindre besværlige. Det vigtigste i de studerendes liv er projektet. Projektet opluger de studerende i så høj en grad, at alt, hvad der ikke kan relateres til projektet, bliver af mindre betydning.

Set i lyset af dette, har vi valgt at tage udgangspunkt i de studerendes projekter. Godin-projektet på RUB nåede efter en langvarig udviklingsproces frem til det samme resultat: *"Vi har i dag valgt en undervisningsform, der udelukkende drejer sig om, at de studerende skal søge informationer til deres projekter"* (Claus Poulsen i DF Revy 25 (4) 2002, side 87). Der er dog mange forskelle i måden, vi tilrettelægger forløbet på. For eksempel bruger vi 2½ time pr hold. Godin projektet bruger 10 timer. Med 2½ time, fordelt på 11/4 timers teori og 11/4 timers øvelser + opsamling, når vi ikke at køre folk trætte med boolske operatører og andre bibliotekstekniske ting. Vi får i stedet et koncentreret forløb, som ikke er for langt, men heller ikke så kort, at de studerende ikke får et fundament, de kan bruge til selvstændigt at arbejde med informationssøgning. Og det er, når den enkelte selv erfarer, reflekterer og erkender, at den virkelige læring sker.

Det er klart, at der går meget forberedelsestid med at målrette undervisningen, som vi gør. Men denne tid er ikke spildt. Det er der to grunde til. Dels bliver vi, der underviser, en hel del dygtigere til vores arbejde, når vi har været denne proces igennem, og dels opnår vi faktisk det, vi gerne vil, nemlig at det bliver nærværende for de studerende. De kan se et formål med det hele. Det skærper opmærksomheden, når vi taler om ting, der angår dem, på en meget direkte måde.

Tidspunktet, vi udbyder disse kurser på, er vigtigt, idet de skal planlægges således, at vi kommer ind på præcis det tidspunkt, hvor de står i informationssøgesituationen. Kort sagt, så er der, når vi tilrettelægger undervisningen på denne måde, et produktivt samspil mellem behov, motivation og formål.

De studerende, der har deltaget (vi har i efteråret 2003 har en deltagerprocent på ca. 80), har været positive og givet udtryk for, at de ikke på forhånd vidste, hvor meget AUB egentlig har af kvalitetsressourcer, som de ikke kan få på anden vis. De studerende syntes selv, at de har fået nogle gode værktøjer til informationssøgning, og at de har fået et bedre grundlag for at arbejde selvstændigt med disse ting. Førhen var det tilfældigt, hvad de fandt frem til ved at anvende Google og ikke ret mange andre redskaber. Nu er der kommet mere struktur og større bevidsthed om de muligheder, som de har. Før fyldte Google næsten hele verdensbilledet. Nu er AUB i langt højere grad blevet en del af verdensbilledet og har oven i købet fået en fremtrædende plads. Og det kan ses på kvaliteten af projekterne. Flere af deltagerne er kommet, fordi de har fået det anbefalet af deres studiekammerater – og det er i virkeligheden den bedste kritik.

Litteratur

Kolmos, A. og Krogh, L. (Red.). (2002). *Projektpædagogik i udvikling*. Aalborg Universitetsforlag.

Biisgaard, N. J. (Red.). (1998). *Pædagogiske teorier*. (3. udg.). Billesø & Baltzer.